č. j. 2 A 1150/2002 – OL – 20



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Václava Novotného a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobkyň **a) V. N.**, **b) E. P.**, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, Praha 5, Křížová 25, o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb., o žalobě žalobkyň proti rozhodnutím žalované ze dne 31. 7. 2002, č. xx ve vztahu k žalobkyni V. N. a ze dne 31. 7. 2002, č. xxx ve vztahu k žalobkyni E. P.,

takto:

I. Žaloba **se zamítá**.

II. Žalované se náhrada nákladů řízení **nepřiznává**.

Odůvodnění:

Matka žalobkyň A. M. uplatnila u žalované žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. dne 20. 8. 2001 jako vdova po J., M., nar. xxx, s nímž uzavřela manželství dne 5. 7. 1939, který byl v období mezi 25. 2. 1948 a 1. 1. 1990 vězněn a který zemřel dne xx 1991. Po uplatnění žádosti A. M. dne 25. 8. 2001 zemřela. Žalovaná posléze ze sdělení JUDr. J. A., notářky v Š., zjistila, že dědičkami zůstavitelky E. P. jsou ze závěti i ze zákona její dvě dcery, a to V. N. a E. P. Žalovaná proto dále jednala s V. N. a E. P., jako dědičkami oprávněné osoby E. P. a rozhodnutím ze dne 31. 7. 2002, č. xxx přiznala žalobkyni V. N. jednorázovou peněžní částku podle zákona č. 261/2001 Sb. ve výši 43 000 Kč a dalším rozhodnutím ze dne 31. 7. 2002 č. xxx přiznala žalobkyni E. P.

jednorázovou peněžní částku podle zákona č. 261/2001 Sb. ve výši 43 000 Kč a svá rozhodnutí odůvodnila tím, že oprávněné osobě ve smyslu § 3 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. náleží podle tohoto zákona jednorázová peněžní částka 86 000 Kč, tj. polovina z částky 172 000 Kč, na kterou by měl nárok její zemřelý manžel J. M. za 64 měsíce věznění ve smyslu § 2 odst.1 zákona č. 261/2001 Sb., neboť toto věznění bylo prokázáno za dobu od 19. 6. 1949 do 23. 10. 1954, tj. celkem 64 měsíce. Splněním podmínek v § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. nebylo prokázáno za dobu od 24. 10. 1954 do 23. 8. 1955, protože trest odnětí svobody vykonaný v uvedené době nelze považovat za neoprávněný, neboť byl rozsudkem č. j. 1 Rt 56/90 ze dne 22. 8. 1990 vydaným Krajským soudem v Ostravě stanoven přiměřený trest, popřípadě nově uložený trest za trestný čin (trestné činy) rehabilitací nedotčený (nedotčené). Z částky 86 000 Kč náležející matce žalobkyň A. M. přináleží každé z žalobkyň 43 000 Kč, tedy jedna polovina. Tuto částku každé z žalobkyň žalovaná přiznala a poukázala a žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky za dobu od 24. 10. 1954 do 23. 8. 1955 zamítla.

Proti rozhodnutím žalované podaly žalobkyně společný opravný prostředek a v něm namítaly nesprávnou výši přisouzené jednorázové peněžní částky, neboť rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení ze dne 12. 2. 1991 byla provedena úprava důchodu od 1. 7. 1990 podle zákona o soudní rehabilitaci za dobu vazby a věznění J. M. v rozsahu 81 měsíců. Žádaly proto, aby bylo prověřeno zbývajících 17 měsíců, které jim nebyly zhodnoceny a ve svém výsledku, aby jim byla přiznána jednorázová peněžní částka podle zákona č. 261/2001 Sb., jako dědičkám po matce A. M., za neoprávněné věznění jejich otce J. M.za dobu 81 měsíců.

Žalovaná ve svém vyjádření ze dne 11. 9. 2002 navrhla potvrzení svých rozhodnutí k oběma žalobkyním. J. M. byl vězněn 6 roků, 2 měsíce a 5 dnů a rehabilitačním rozhodnutím mu za trestný čin rehabilitací nedotčený byl stanoven přiměřený trest odnětí svobody v trvání 10 měsíců, takže jednorázová peněžní částka náleží za 64 měsíce věznění. K rozhodnutí žalované o úpravě důchodu v této souvislosti nelze přihlížet, neboť z potvrzení SNV jednoznačně vyplývá, v které době byl J.M. vězněn.

Řízení o společném opravném prostředku žalobkyň proti rozhodnutím žalované bylo u Vrchního soudu v Olomouci zahájeno dne 17. 9. 2002 a bylo vedeno pod dvěma spisovými značkami, jednak pod sp. zn 2 A 1150/2002 ve vztahu k žalobkyni V.N. a jednak pod sp. zn. 2 A 1151/2002 ve vztahu k žalobkyni E. P., aniž však došlo k vyloučení opravného prostředku E. P. k samostatnému projednávání. Vrchní soud v Olomouci ve věci nerozhodl do 31. 12. 2002 a věc převzal k dokončení Nejvyšší správní soud, který v ní pokračuje podle části třetí hlavy druhé dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., tedy podle ustanovení o řízení o žalobě proti rozhodnutím správního orgánu (§ 132, § 129 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb.). Protože nedošlo k vyloučení ve věci žalobkyně E. P. k samostatnému rozhodnutí, rozhodl Nejvyšší správní soud o společné žalobě žalobkyň proti rozhodnutím žalované pod sp. zn. 2 A 1150/2002 – OL. Podstatou sporu mezi účastníky řízení je výše přiznané jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. žalobkyním jako dědičkám (§ 7 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb.) po své matce A. M., která byla oprávněnou osobou ve smyslu § 3 odst. 1 citovaného zákona, neboť je vdovou po J. M., zemřelém xx1991, který byl politickým vězněm ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 citovaného zákona, přičemž její manželství s ním v době věznění trvalo. Spor účastníků vyplývá z tvrzení rozdílné doby věznění J. M. V žádosti o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona matka žalobkyň poukázala na rozhodnutí ČSSZ, aniž by ho přesně označila. Součástí správního spisu jsou dvě rozhodnutí nositele důchodového pojištění, jednak Úřadu důchodového zabezpečení v Praze ze dne 12. 2.

1991, č. 120 212 463 ve vztahu k J.M., podle něhož mu byl upraven od 1. 7. 1990 starobní důchod podle zákona o soudní rehabilitaci a zvýšen byl za dobu vazby a věznění tj. za 81 měsíců ve výši 1485 Kč a jednak České správy sociálního zabezpečení ze dne 13. 6. 1994, č. xx ve vztahu k A.M. a byl jím upraven její vdovský důchod od 25. 3. 1991 z důvodu opomenutí v předchozím rozhodnutí ze dne 26. 7. 1991 zhodnocení rehabilitačního příplatku jeho manžela v částce 1485 Kč. Tvrzení žalobkyň, že jejich otci Josefu M. byl upraven starobní důchod podle zákona o soudní rehabilitaci č. 119/1990 Sb. za dobu vazby a věznění za 81 měsíců, je pravdivé. Pro výši nároku jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. osobám uvedeným v § 2 odst. 1 a odst. 2 zákona č. 261/201 Sb. je rozhodující skutečná doba věznění osob uvedených v § 2 odst. 1 zákona a dále, byť i jen částečné zrušení rozhodnutí o věznění, které je doplněno třetí podmínkou, že se tak muselo stát buď podle zákona č. 119/1990 Sb. nebo podle zákona č. 198/1993 Sb. Dále je nutno přihlédnout k ustanovení § 4 odst. 4 zákona, podle něhož celková doba věznění se u politických vězňů sčítá a při částečné změně odsuzujícího soudního rozhodnutí se počítá jen rozdíl mezi tresty vykonanými na základě původního rozsudku a stanovenými přiměřenými tresty nebo tresty nově uloženými. Pokud jde o dobu věznění otce žalobkyň J. M., vycházela žalovaná ze zpráv Ministerstva spravedlnosti ČR, správy Sboru nápravné výchovy zn. SnV 2187/984/926/90 podle níž J. M. (příjmení pak bylo upřesněno na „M.“) nar. 12. 2. 1912 vykonal vazbu v době od 19. 6. 1949 do 5. 5. 1950 a ve výkonu trestu byl od 6. 5. 1950 do 23. 8. 1955, dále Ministerstva spravedlnosti České republiky ze dne 26. 7. 1991, podle níž Josef M. byl ve vazbě od 19. 6. 1949 do 5. 5. 1950 a ve výkonu trestu od 6. 5. 1950 do 23. 8. 1955. V posléze uvedené zprávě Ministerstvo spravedlnosti konstatovalo, že Správa SnV registrovala správně údaje o vazbě a výkonu trestu, omylem uvedla jméno „M.“ namísto správného „M.“. Podklady z nichž žalovaná vycházela jsou zcela jasné a vyplývá z nich, že J. M. byl ve vazbě od 19. 6. 1949 do 5. 5. 1950 a ve výkonu trestu od 6. 5. 1950 do 23. 8. 1955. Doba vazby a výkonu trestu trvala celých 74 měsíců. Tuto dobu lze považovat za prokázanou dobu věznění J. M. Ačkoliv v rozhodnutí o úpravě důchodu J. M. je uvedeno 81 měsíců doba vazby a výkonu trestu, tak k tomuto údaji nelze v tomto řízení přihlížet, lze přihlížet jen ke skutečně prokázané době vazby a výkonu trestu. Usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 8. 1990, sp.zn. 1 Rt 56/90 tento soud podle § 2 odst. 2 zákona č. 119/90 Sb., o soudní rehabilitaci, stanovil na delikt kvalifikovaný v rozsudku Státního soudu v Praze, oddělení v Brně ze dne 5. 5. 1950, č. j. Or II/I 17/50 u obžalovaného J. M. nar. xxx, jako pomoc k uprchnutí osoby pro zločin zatčené podle § 5, 217 z. č. 117 z roku 1852 a zákonem o soudní rehabilitaci nedotčený přiměřený trest odnětí svobody v trvání 10 měsíců nepodmíněně, podle § 2 odst. 1 písm. b/ zákona č. 119/1990 Sb. prohlásil za zrušený rozsudek Státního soudu v Praze, oddělení v Brně ze dne 5. 5. 1950, č. j. Or II/I 17/50 v té části, jíž byl obžalovaný J. M. uznán vinným zločinem velezrady podle § 1 odst. 1, odst. 2 zákona č. 231/1948 Sb. a trestní stíhání v tomto směru podle § 2 odst. 2 zákona č. 119/90 Sb., o soudní rehabilitaci, zastavil. Současně byla prohlášena za zrušená všechna další rozhodnutí na tento rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž zrušením došlo, pozbyla podkladu. Všechna zrušení byla k datu, kdy byla vydána. Vzhledem k výše již citovanému § 4 odst. 4 zákona č. 261/2001 Sb. a vzhledem k výše citovanému usnesení Krajského soudu v Ostravě bylo třeba počítat jen rozdíl mezi tresty vykonanými na základě původního rozsudku a stanovenými přiměřenými tresty nebo tresty nově uloženými. Z celkově vykonaného trestu (včetně vazby) otce žalobkyň J. M. v rozsahu 74 měsíců bylo tedy třeba odečíst 10 měsíců uložených jako přiměřený trest odnětí svobody za čin rehabilitací nedotčený a je třeba vycházet z toho, že jednorázová peněžní částka podle zákona č. 261/2001 Sb. za věznění otce žalobkyň ve smyslu § 2 odst. 1 zákona náleží za dobu 64 měsíců. Otci žalobkyň J. M. by za tuto dobu náležela jednorázová peněžitá částka ve výši 172 000 Kč (při věznění delším než jeden rok činí tato částka 120 000 Kč a za každý další měsíc věznění se

výše jednorázové peněžní částky zvyšuje o 1000 Kč - § 5 odst. 2 zákona) pro matku žalobkyň, jako vdovu po J. M., tato jednorázová peněžní částka náleží ve výši její jedné poloviny (§ 5 odst. 7 zákona) tj. 86 000 Kč jako oprávněné osobě ve smyslu § 3 odst. 1 zákona a nárok na tuto částku 86 000 Kč z A. M. přešel podle § 7 odst. 2 zákona na žalobkyně jako její dědičky. Částku 86 000 Kč žalovaná žalobkyním přiznala tak, že každé z nich přiznala polovinu tj. 43 000 Kč. To, že jím nenáleží částka vyšší než 43 000 Kč (každé žalobkyni) vyjádřil v rozhodnutích tak, že žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky za dobu od 24. 10. 1954 do 23. 8. 1955 zamítl, tedy za 10 měsíců věznění jejich otce, které nebylo zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb. ani podle zákona č. 198/1993 Sb. Postupu žalované nelze vytýkat nezákonnost.

Z důvodu uvedených v tomto rozsudku soud zamítl žalobu žalobkyň proti rozhodnutím žalované jako nedůvodnou podle ustanovení § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb.

Žalovaná měla ve věci úspěch a měla by proto podle § 60 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb. právo na náhradu nákladů řízení. Protože však žalovaná náhradu nákladů řízení neúčtovala a podle obsahu spisu jí žádné prokazatelné náklady nevznikly, rozhodl soud tak, jak je ve výroku tohoto rozhodnutí uvedeno.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. 9. 2003

JUDr. Ludmila Valentová.
předsedkyně senátu

.